

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Запорізький національний університет · Харківська державна академія дизайну і мистецтв
Черкаський державний технологічний університет · Національна спілка художників України
Науковий фаховий журнал «Український мистецтвознавчий дискурс»

KYIV DESIGN CONFERENCE 2026

**Київська конференція з дизайну.
Сталий розвиток суспільства
та дизайн-діяльність у просторі
айдентики територіальних громад**

**16 квітня 2026 р.
м. Київ**

УДК 7.05:82-343:316.7

Швець Тетяна, студентка кафедри дизайну

Миронова Ганна, науковий керівник, член-кореспондент Національної академії мистецтв України, старший викладач кафедри дизайну,

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Київ, Україна

РОЛЬ ХУДОЖНЬОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ МІФОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ («СТАРША ЕДДА») У СТВОРЕННІ СТІЙКОЇ АЙДЕНТИКИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Анотація. Робота присвячена аналізу впливу художньої інтерпретації мотивів Старша Едда на формування стійкої айдентики територіальних громад у сучасному культурному середовищі. У центрі дослідження - способи адаптації скандинавських міфологічних символів до сучасного візуального середовища без втрати їхнього первісного змісту та символічної глибини.

Актуальність теми пов'язана з потребою громад у сильних, виразних образах, що здатні об'єднувати людей і формувати відчуття спільної ідентичності. В умовах війни в Україні це питання набуває особливої ваги, оскільки суспільство шукає не лише візуальні маркери, а й глибші смислові опори, що підсилюють відчуття спадкоємності, внутрішньої стійкості та духовної єдності. Окрему увагу приділено архетипу воїна в скандинавській міфології, який виявляється надзвичайно співзвучним сучасному українському досвіду опору, незламності та героїчної боротьби за свободу.

У ході дослідження проаналізовано тексти «Старшої Едди» як базове джерело, а також розглянуто явище використання міфологічної символіки в сучасній айдентиці - зокрема у шевронах, логотипах, одязі, сувенірній продукції та інших елементах візуальної комунікації.

Отримані результати свідчать про те, що продумана художня інтерпретація давніх символів не лише зберігає їхню змістову основу, а й розширює її, адаптуючи до актуального контексту. У підсумку такі образи працюють як ефективний інструмент культурної ідентифікації, посилюють впізнаваність спільноти, сприяють формуванню її внутрішньої стійкості та допомагають громаді відчувати себе частиною тисячолітньої традиції героїзму, сили й незламного духу.

Ключові слова: айдентика територіальних громад, «Старша Едда», скандинавська міфологія, художня інтерпретація, архетип воїна, культурна ідентичність.

Вступ. У сучасному світі міфологія вже не сприймається лише як давня казка чи релігійна спадщина. Вона активно переосмислюється і використовується для створення сучасної візуальної культури. Міфологічні образи допомагають людям осмислювати себе, свою історію та теперішні виклики. Особливо це помітно в роботі з територіальними громадами, де міфи стають основою для формування сильної та впізнаваної айдентики.

Актуальність теми полягає в тому, що сьогодні багато громад шукають унікальні символи, які б відображали їхню ідентичність. «Старша Едда» — одне з найважливіших джерел скандинавської міфології — пропонує багатий матеріал для художньої інтерпретації. Однак виникає важливе питання: як інтерпретувати ці давні тексти так, щоб не спотворити їхній первісний сенс, але водночас зробити їх зрозумілими й корисними для сучасної людини?

Метою дослідження є аналіз способів адаптації скандинавських міфологічних символів до сучасного візуального середовища із збереженням їхньої семантичної глибини та автентичності. Методологія ґрунтується на поєднанні культурологічного та візуального аналізу, а також вивченні прикладів сучасної айдентики, у яких використовуються міфологічні мотиви.

Матеріали та методи. Основним матеріалом дослідження стали тексти «Старшої Едди» як ключове джерело скандинавської міфології. Також були залучені наукові праці з культурології, мистецтвознавства та теорії візуальних комунікацій, присвячені проблемам інтерпретації традиційної спадщини в сучасному контексті.

У дослідженні розглянуто приклади айдентики територіальних громад, які використовують мі-

фологічні мотиви. Було проведено візуальний аналіз цих прикладів, щоб оцінити, наскільки ефективно вони працюють на формування колективної ідентичності та культурної впізнаваності території.

Результати. Дослідження показало, що художня інтерпретація міфологічної спадщини, зокрема мотивів «Старшої Едди», є потужним інструментом створення стійкої айдентики територіальних громад. Давні скандинавські символи, адаптовані до сучасного візуального стилю, не втрачають своєї глибини, а навпаки — набувають нових смислів, які резонують із сьогоденними реаліями. У контексті теми важливим символом є Мйольнір — атрибут бога Тора, що у Старшій Едді постає як сакральний інструмент, без якого порушується баланс між світами: його викрадення призводить до кризи, а повернення — до відновлення космічного порядку. У міфі він використовується з ціллю захисту, освячення і постає як символ влади.[1] В давні часи молот Тора активно використовувався як амулет, зображувався на монетах, персях, рунічних каменях тощо. У сучасній інтерпретації цей символ трансформується у маркер сили, стійкості та колективного захисту, що органічно вписується у військову та громадську айдентіку. В Україні Мйольнір відображений у нарукавному знаку 1-го артилерійського дивізіону 67-ї окремої механізованої бригади Збройних Сил України.[6]

Особливої популярності набувають окремі символи, що активно переосмислюються у сучасному контексті. Зокрема, Вегвізир, попри відносно пізні походження (XIX століття) та зв'язок із готичною каббалістичною традицією, сприймається як універсальний знак орієнтації та захисту.[2] Водночас візуально подібний, але змістовно відмінний Агільс'яльм (шолом жаху), відомий за текстами Старшої Едди, інтерпретується як символ психологічного домінування та сили в бою.[1] Не менш значущим є Валькнут, який асоціюється з воїнською відданістю, смертю та переходом між світами, хоча його трактування залишається дискусійним.[3] Зображення цих та багатьох інших скандинавських символів користуються значною популярністю на моральних патчах (morale patches) у тактичному спорядженні українських військових.

Слід також зазначити, що археологічні знахідки яскраво свідчать про високу майстерність вікінгів у кораблебудуванні. Зображення цих суден часто використовувалося у військовій символіці — як під час Другої світової війни, так і в сучасний період. Зокрема, подібний мотив присутній в айдентичі одного з піхотних батальйонів Норвегії — історичної батьківщини вікінгів.

На одному з перших нарукавних знаків 36-ї окремої бригади морської піхоти імені контрадмірала Михайла Білінського ЗСУ також зображено човен, форма якого нагадує корабель вікінгів. Як аналог можна взяти Гокстадський корабель IX століття, що належить до типу «карв» і виконував функцію невеликого військового транспорту. [7]

У наведених вище прикладах, скандинавська символіка працює не як декор, а як джерело моральної стійкості, відчуття історичної спадкоємності та внутрішньої сили. Вона допомагає людям відчувати себе частиною більшої традиції героїзму й опору. Таким чином міфологічні образи виходять за межі первісної релігії і починають працювати як візуальні маркери ідентичності, сили, захисту або приналежності до спільноти. [4]

Висновки. У скандинавській традиції мистецтво ніколи не було лише прикрасою. Через символи, ритуали та тексти саг люди осмислювали смерть, честь, героїзм і зв'язок із вищими силами. Воно виконувало важливу терапевтичну роль — допомагало долати страх, зберігати гідність і знаходити внутрішній баланс.

Сьогодні, особливо в умовах війни в Україні, ці ідеї набувають нового, дуже особистого звучання. Скандинавська міфологічна символіка стає маркером стійкості, мужності та пам'яті. Вона допомагає людям знаходити опору в складні часи й зміцнює спільну ідентичність.

Таким чином, художня інтерпретація мотивів «Старшої Едди» може бути ефективним і водночас етичним способом створення стійкої айдентики територіальних громад — такою, що поважає давнє джерело й одночасно відповідає потребам сучасного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Старша Едда / пер. з Давньоісланд. Віталій Кривоніс. Вид-во Жуп., 2020.
2. Smith C. A. Vegvisir: A Practical Guide to Runic and Icelandic Magic. Avalonia, 2022.

3. Lindow J. Norse Mythology: A Guide to Gods, Heroes, Rituals, and Beliefs. Oxford University Press, 2001.
4. Eliade M. Cosmogonic Myth and 'Sacred History'. Religious Studies. 1967. Vol. 2, no. 2. P. 171–183. URL: <https://doi.org/10.1017/s0034412500002730> (date of access: 01.04.2026)
5. Dick E. S., Davidson H. R. E. Gods and Myths of Northern Europe. Western Folklore. 1966. Vol. 25, no. 2. P. 147. URL: <https://doi.org/10.2307/1498420> (date of access: 01.04.2026).
6. Facebook.com. Національний військово-історичний музей України. 28.09.2025. URL: <https://www.facebook.com/nvimu/posts/1026290326173284> (дата звернення: 01.04.2026).
7. Facebook.com. Національний військово-історичний музей України. 17.10.2024. URL: <https://www.facebook.com/share/p/18Jg7R5CxX/> (дата звернення: 01.04.2026).

УДК 7.05:655.533:7.017.4(043.2)

Швидка Дарина, студентка кафедри дизайну

Радько Катерина, науковий керівник, старший викладач кафедри дизайну Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Київ, Україна

РОЛЬ КОЛЬОРОВОГО КОНТРАСТУ ТА ХОЛОДНОЇ ПАЛІТРИ У СТВОРЕННІ АТМОСФЕРИ САСПЕНСУ В ІЛЮСТРАЦІЇ

Анотація. Розглянуто варіанти кольорових палітр і способи створення напруження в дизайні жанру детективу та трилеру. Проведено паралелі між ілюстраціями аналогових жанрів. Особливу увагу приділено впливу світло-тіньових контрастів, колористичних рішень і композиційних прийомів на формування емоційного стану читача. Проаналізовано, як використання холодної та обмеженої кольорової гами підсилює атмосферу напруження, тривоги та невизначеності. Визначено основні візуальні засоби, що сприяють зануренню глядача у наратив та підкреслюють драматизм сюжетної лінії. Об'єктом дослідження є детективні видання та книжки жанру трилер, які розраховані на дорослу аудиторію.

Ключові слова: книжкова ілюстрація, дизайн книги, детективна література, трилер, візуальна інтерпретація, комунікація з читачем.

Вступ. Людські очі можуть відрізняти від 1 до 10 мільйонів відтінків кольорів. Кожний із існуючих кольорів має певні асоціації: червоний — сила, впевненість, гнів; помаранчевий — енергійність, бадьорість; жовтий — оптимізм і тепло; зелений — свіжість; синій — спокій, сум; фіолетовий — загадковість; рожевий — грайливість. Кольори мають не лише одну чітку асоціацію. Розуміння асоціацій і того який вплив вони можуть зробити на читача — це основний ключ у створенні якісних і продуманих ілюстрацій [1]. Для того, щоб читач міг зануритися в сюжет дизайн має передавати атмосферу книги [2]. Книга — це величезний комплекс задач (обкладинка, форзац, титульна сторінка, основні ілюстрації, нацзац), якщо логічно і правильно його зібрати, то між автором і читачем не буде непорозумінь [3]. Світлотінь і контраст теж грають велику роль в створенні напруженої атмосфери [4].

Матеріали та методи. Об'єктом дослідження є ілюстрації до окремих літературних творів окресленого жанру. Предметом дослідження є способи створення атмосфери небезпеки та страху за допомогою використання холодних палітр і контрасту. Предметом огляду є існуючі ілюстраційні матеріали минулого і сучасності. Також дослідження базується на особистому досвіді розробки дизайну книги «Мова тіла» А. К. Тернер.

Результати. При створенні ілюстрацій варто пам'ятати про правило 60-30-10 (або 50-30-20). При